

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

SHARQ XALQLARI ADABIYOTI TIPOLOGIVASI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:

1000000 – Gumanitar soha

1200000 – Gumanitarfanlar

70230502 – Adabiyotshunoslik (sharq tillari va tadqiqot yo'nalishlari)

Ta'lim sohasi:

Mutaxassislik:

Hans
d. Dörfel

2

7

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
ITM114	2020-2021	1	4
Majburiy	O'zbek		Haftadagi dars soatlari
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Sharq xalqlari adabiyoti tipologiyasi	60	60	120
I. Fanning mazmuni			
2. Fanni o'qitishdan maqsad – magistrant talabani Uzoq va Yaqin Shaxnamlakatlari adabiyotini tipologik o'rganish orqali ular orasidagi a'o'xshash va farqlar bilan tanishitirish			
Fanning vazifasi – magistrantni har bir milliy adabiyot, xususan, Sha			
namlakatlari adabiyotining o'ziga xos jihatlarini ajrata olish, ular o'rasisida aloqalar, adabiy jarayonlar, oqim, yo'nalish, adabiy tur, janr kabilardagi o'xsha jihatlarni aniqlashda bilm va ko'nikmalar hosil qilish.			
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruba mashg'ulotlari)			
II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			
III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar			
1- mavzu. Adabiy jarayonlarning qiyosiy-tarixiy tadqiqi			
2- mavzu. XIX-XX asrlar badiy tizimida umumiy jihatlar			
Romantizm rivoji. Realizm realizmning taraqiy etishi.			
3- mavzu. Adabiy jarayonlar tipologiyasi			
Adabiy jarayonlarning tipologiyasi. 'Ideal tip'ning rivoji. Sharq mamlakatlari adabiy jarayonlarda tipologik umumiylik masalasi.			
4-mavzu. Madaniy va tarixiy umumiylik tushunchasi			
Madaniy-tarixiy umumiylik tushunchasi. Madaniy-tarixiy til guruhlarining shakllanishi. Sementlik umumiylikning mayjudligi.			
5-mavzu. O'rta asrlarda iqitsodiy asoslar			
Adabiy yodgorliklarning qiyosiy tadqiqi. Sharq mamlakatlarda o'zaro tasir va aloqalar masalasi.			
6-mavzu. Antik adabiyotni taysifining asosiy jihatlari			
Antik adabiyotning tafsifi va uning o'ziga xos jihatlari. Antik adabiyot. Qadimgi Rim adabiyoti.			
7-mavzu. O'rta asr adabiyottarida tipologiya va o'zaro aloqolar			
O'rta asr adabiyoti tizimi. O'rta asrlar G'arb va Uzoq Sharq mamlakatlari			

6.	1. “Tipologiya i vzaimosvazi srednevokovых literatury Bostoka i Zanada” M. 1974г. 2. Kooprad N.I. “Zapad i Bostok” M. 1972г. 3. Riffatin B.A. “Literatura Drevnego Kitaya” M. 1973г. Qoshimcha adabiyotlar 4. Mirziyoyev Sh.M. “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi” – T., “O'zbekiston” – 2017, 48 bet. 5. Mirziyoyev Sh.M. “Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz” – T., “O'zbekiston” – 2017, 488 bet. 6. Mirziyoyev Sh.M. “Tanzidiy tahlil, qat'iy tarib-introz va shaxsiy javobgarlik – har bir raftar faoliyatining kundaik qoidasi bo'lishi kerak” – T., “O'zbekiston” – 2017 7. Mirziyoyev Sh.M. “Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlgilikda barpo etamiz” – T., “O'zbekiston” – 2016, 56 bet. 8. Piorveeva N.B., Burykin A.A., Basanova T.G., Sandkueva K.C. Folyklor – epic – literature. Tipologiya i vzaimosvazi v kontekstre dialoga Bostok – Zanad 9. Konrad H.I. “Istoriya vsemirnoj literatury” Vvedenie. M. 1985г. Axborot manbalari: 10. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portalı 11. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjalari ma'lumotlari milliy bazasi.		
7.	O'quv dasturi “Sharq mamlakatlari adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik” kafedrasida ishab chiqilgan va 2021 - yil “ <u>17</u> <u>08</u> ” dagi “ <u>1</u> ” –sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 202 <u>1</u> - yil “ <u>28</u> ” <u>03</u> ” dagi “ <u>1</u> ” –sonli bayoni bilan tasdiqlangan.		
8.	Fan/modul uchun mas'ul: Muxtarov T.A. – TDSHU “Sharq mamlakatlari adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik” kafedrasini dotsenti, f.f.d.		
9.	Taqrizohilar: D.Z.Muxiddinova – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, “Sharq mamlakatlari adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik” kafedrasi mudiri, f.f.d., dosent Tilarov A. - A.Navo'i nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti dotsenti, f.f.n;		

adabiy jarayonlarida tipologik umumiylik masalasi

8-mavzu. O'rta asr adabiyotlari taraqqiyotining o'ziga xos jihatlari va tipologik tahsil masalalari

Xitoy, coreys va yapon o'rta asr adabiyotlarda tipologiya masalasi.O'rta asr adabiyotining o'ziga xos jihatlari. Janmlar rivoji va teraxiyasi

9-mavzu. O'rta asr adabiyotlari aloqalarining ko'rinishlari

Uzoq adabiy o'tmishga ega adabiyotlar o'rtasidagi aloqalar: Xitoy va Hindiston. O'rta asrlarda shakllangan adabiyotlar o'rtasidagi aloqalar: Koreya, V'etnam, Yaponiya.

10-mavzu. O'rta asr nasriyining o'zaro tipologik aloqalarini masalasi

O'rta asr Sharq mamlakatlari adabiyotida nasr rivoji va nasriy janlar. Xitoy va yapon o'rta asr nasriy adabiyoti va nasriy janlarning tipologik tahsili

11-mavzu. Buddaviylik va Xitoyning poetik tafakkuri

O'rta asr Sharq mamlakatlari adabiy aloqalarida buddaviylik va uning ahamiyati. Xitoy va yapon badilij tafakkurida buddaviylik.

12-mavzu. Yapon o'rta asr she'riyatini va uning boshqa adabiyotlarda o'xshash ko'rinishlari

Xeyan davri she'riyatni va uning o'ziga xos poetik jihatlari. Yapon o'rta asr nazmiy janrlari va ularning boshqa xalq adabiyotlaridagi o'xshash ko'rinishlari

13-mavzu. Uzoq Sharq o'rta asr she'riyatida omonimik metafora

Yapon she'riyatida omonomik metafora. Tanka shetriyatida kakekotoba.

14-mavzu. Milliy adabiyotning yuzaga kelishi. Folkloarning roli

Folkloarning rivoji. So'z san'atining qadimgi ko'rinishlari. Folklor janri

15-mavzu. Ma'luf uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:

O'rta asr adabiyotining ma'kuliy asoslar. O'rta asr adabiyotida tarixiylik.

Amaliy mashq'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:

1. Sharq mamlakatlari madaniyatida o'zaro aloqalarning tipologiyasi
2. Adabiy jarayonlarning qiyosiy-tarixiy tadqiqi
3. XIX-XX asrlar badilij tizimida umumiy jihatlar

4. Adabiy jarayonlarning tipologiyasi
5. Madaniy va tarixiy umumiylik tushunchasi
6. O'rta asrlarda iqtisodiy asoslar
7. Antik adabiyoti tasifining asosiy jihatlar
8. O'rta asr adabiyoti tizimi

9. Sharq va G'arb adabiy aloqalarida Hindistonning o'ziga xos o'mni.
10. O'zlashtirilgan badiiy materialni talqini va transformasiysi
11. So'z san'atining qadimgi qo'rinishlari

12. Qo'shni xalqlar va foyklarning roli

13. Sharq adabiyotlarning o'zaro tasiri masalasi

14. Xitoy va Hindiston adabiyotlarning qiyosiy o'rganilishi

15. Ma'skura o'rta asr adabiyotining asosi sifatida

Amaliy mashq'ulotlar multimedya qurulmalar bilan jijozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zatur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV.Mustaqil ta'llim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'llim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Sharq adabiyotlarning o'zaro tasiri masalasi
2. Adabiy jarayonlar tipologiyasi
3. Madaniy va tarixiy umumiylik tushunchasi
4. Antik adabiyoti tafsifining asosiy jihatlari
5. Xitoy va yapon adabiy aloqalar

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Sharq mamlakatlari madaniyati va adabiyotidagi o'xshash adabiy jarayonlar, Uzoq va Yaqin Sharq mamlakatlari antik, o'rta asrlar adabiyotining o'ziga xos jihatlari va ular o'rtasidagi aloqalarning tipologiyasi, nasriy va nazmiy janlar tipologiyasi to'grisida bilim va qo'nigmalariga ega bo'ladi;

O'qish davrida olgan bilimlarini o'zi o'rganayotgan Sharq adabiyotiga qo'llab, uning boshqa mamlakatlar adabiyoti bilan tipologik aloqalar va ularning bir-biriga ta'siri hamda o'ziga xos jihatlarini aniqlay oladi, bu soha nuqtai nazaridan adabiyot namunalariiga chiqurroq yondoshib to'g'ri xulosalar chiqarishsga harakat qiladi.

VI. Ta'llim texnologiyalari va metodlari:

1. ma'ruzalar;
2. interfaol keys-stadilar;
3. seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
4. guruhlarda ishlash;
5. taqdimotlarni qilish;
6. individual loyihalar;
7. jamoa bo'sib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, tahsil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil